

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

1903

VOLUM TRETZÈ

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ», RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1903

☞ BUTLLETÍ DEL
CENTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA ☞

ANY XIII

JANER DE 1903

N.º 96

EN ARTHUR OSONA

(1840 - 1901)

EN ARTHUR OSONA

En altre lloch d'aquest mateix BUTLLETÍ donem compte de la vetllada que en honor de D. Arthur Osona se celebrà'l dia 12 del passat Desembre, ab motiu de col·locar-se'l seu retrat en la galeria d'excursionistes cèlebres.

En aquest solemne acte D. Joseph Galbany va llegir unes notes biogràfiques molt ben escrites y que foren sumament aplaudides; posà de manifest la personalitat del Sr. Osona, recordant lo molt que ha fet en pro de l'excursionisme català, recorrent la nostra terra de l'un a l'altre extrem y deixant-nos com a fruit de son treball les guies que tant justa anomenada li han donat.

Havent-se publicat poch després de la seva mort dues biografies degudes a D. Pere Pagès y D. Ramon Arabia (1), deixem de continuar en aquestes pàgines l'hermós treball del Sr. Galbany, concretant-nos a publicar el retrat del Sr. Osona, honrant aixís la memoria d'un dels socis més entusiastes que ha tingut el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

ASCENSIÓ AL TAGA

Bé prou coneguda es de nom la montanya de Taga per formar part d'una encontrada que per especials condicions naturals atreu ab delitós profit a l'excursionista, o siga la que queda enclosa entre l'alta conca del Ter y la del Fresser, y entremig de poblacions que, com Camprodon, Ripoll y Ribes, són excel·lents estacions d'estiu, si bé, essent aquesta última vila la que comprèn en el seu terme la part superior de la montanya, sembla que li pertany mellor dret que a les altres pera gaudir-se de llur possessió; y aixís es, en efecte, per quant el nom de Taga se deixa llegir arreu pels carrers de Ribes.

Sois la circumstancia de no haver-se fet, que sapiguem,

(1) Butlletí núms. 76 y 77, corresponents a Maig y Juny de 1901.

cap relació d'una visita a dita montanya, y al mateix temps al desig de que no deixi de tenir lloch en les ressenyes excursionistes de la nostra terra tot lo interessant, sisquera no arribi a lo extraordinari, ens anima y resol a donar lleugera explicació d'una ascensió feta al Taga, apart de que pera emprendre-la no s'hagi d'arreplegar gaire halè, no calguent tampoch fer grossa provisió de coratge, y encara menys preparatius grans ni xichs: es senzillament decidir-se a fer una passejada de cinch hores, y res més. En aquest temps se camina continuament sense dificultats: axis es que tampoch el Taga expedeix patents d'excursionista, si bé pot obrir la vocació. En aquesta montanya no s'hi troben esgarrifosos cingles que saltar, ni s'ha d'enfilat per verticals espadats que hagin de menester alguna presència d'ànim, axis com tampoch les aigües y les neus oposen a l'estiu, perquè hi manquen, dificultats de cap mena pera arribar al seu arrodonit cim: d'aquí, donchs, que ni encara posant-t'hi tota la voluntat es possible donar-se l'importancia d'arribar-hi esbufegant, cruixit o malmès.

Invito als llegidors a empendre la caminada desde'l tant conegut poble de Ribes, a les cinch de la matinada d'un sossegat dia de les darrerries del mes de Juliol, sense sabates ferrades, perquè no's troben clapices ni congestes, ab un senzill bastó, que'ls *alpenstocks* farien força nosa, com tot lo inútil, abandonant cordes, puix no hi ha res que estirar, quasibé sobrant el guía, que no pot tenir altra feina que ensenyar els camins, quasi sempre ben fressats, y no fent recapte de les provisions, perquè a l'hora de dinar ja serem a lloch. Al Taga s'hi puja ab bastanta facilitat per molts dels seus indrets; l'extensió de les seves vessants, la suavitat de ses costes y la regularitat de la seva disposició topogràfica permeten arribar a dalt de tot ab escàs esforç, pera embadalir-se davant del deliciós y extens panorama de la patria catalana que's descobreix desde aquella alçada (2,027 m. sobre'l nivell del mar).

Ben escàs es segurament el nombre d'excursionistes que no tinguen molt conegut l'hermós congost que forma el bullidor Fresser al baixar dels glaçats cingles del Puig-

mal y Coma de Vaca pera engroixir ab ses aigües la corrent del Ter, o siga la visitada vall de Ribes ab ses aspres serres a una y altra banda, ab els boscos y frescals arbresdes que l'adornen, y ab els seus prats que l'encatifen de vistosos tons verds. Desde l'esmentat poble fins arribar a l'establiment de Montagut se va seguint per la carretera que porta a Ripoll, durant uns tres quarts d'hora. A l'esser davant mateix d'aquell espayós edifici se pasa'l Fresser per un petit pont de fusta, y desde sa vora esquerra, y quasibé a l'indret del cim del Taga, s'emprèn la falda de la montanya, començant ja la pujada, que no para més, pels límits d'un prat anomenat d'en Perramon, fins a esser a un clap d'alzines, per on se creua per tres vegades un llisquent barranch provinent de la part alta de la montanya; a la mitja hora d'haver passat el Fresser s'arriba a càn Perramon, importantíssima masia ab capella particular, posada en el lloch dit Clot de Brugueres. Mirant en direcció a llevant se veu el terrer montant ràpidament fins al poble de Brugueres, que queda a considerable alçada, com si servís son caseriu de pedestal al cim de la montanya que sobre d'ell s'alça a plom.

Deixant-se desseguida'l curt replà que aquí forma'l terrer, durant altra mitja hora se remonta la ribera per l'esquerra del torrent, plena d'arbredes que ombregen ses aigües, y aprofitat el sòl per conreus propis d'eixes altituts. Tocant al poble brolla una abundosa font que dóna vida a l'abans esmentat torrent. El caseriu, com si diguessim, descojuntat entre sí per la desigualtat superficial del terrer, apart de la pintoresca posició que té sota'l cim del Taga y en un racer de la base del mateix, no té altra particularitat, com tampoch mereix atenció sa iglesia, per esser obra desposseida d'elements artístichs.

Desde'l poble, y deixant la direcció duta fins ara, y que lo vertical de la pendent no consent enfilel el puig per aquest cantó, s'emprèn un pedregós camí que per la dreta va cap a mig-dia pera arribar en un quart al Serrat Roig, format per crestes de roca calça, marcant-se més la pujada. Mentrestant, y per lo molt que s'ha guanyat d'alçada, sembla que

s'ha anat enfonsant la vall de Ribes, de la que's veu, a sota, la part immediata a l'establiment de Montagut, y además les montanyes del seu darrera, ab sa atapaïda vegetació y les revoltes superfícies de les vessants que fan cara al Fresser.

Al tombar el Serrat Roig se dóna vista al costat de mig-dia, dominant-se la munió de serralades que desde la vall s'extén cap a Montgrony y la Pobla de Lillet. El camí de ferradura fins ara trepitjat va seguint en bon estat de conservació, atravesant a poch un petit torrent que deriva del Coll de Tou; el terreny es erm y pedregós, essent, com el de tota la montanya, del període triàsich. Per esser a l'esmentat coll se va després per la vora d'un bosquet quins migrats arbres són faigs, pins y mates de boix, desde on comencen els prats naturals, que cobreixen tota la part alta de la montanya, pasturant-t'hi remats de bous y ovelles en el bon temps. A una hora de Brugueres s'es a l'anomenat Coll de Tou, que dóna envers llevant, y dessorre una vessant que porta a les mines de carbó de Surroca y Ogassa, obertes a son peu.

Per la banda esquerra, y desseguida d'un curt replà, s'enlaira en forma quasibé cònica'l turó culminant del Taga, quina ascensió necessita una mitja hora per la dreta pendent d'aquest cantó, y trepitjant la llisquenta herba que arrela en la capa de terra vegetal que envolcalla la part superior de tota la serra, deixant perfectament amagades les cendroses calices y rogenques arenisques constitutives de la seva ànima de pedra, y quina existencia s'ha mostrat en el camí per esllaviçaments o reduïts espadats.

El Taga ofereix ja desde aquí tot l'espectacle propi de les altes montanyes, tenint en compte que les neus hi fan a l'hivern permanent estada; s'hi disfruta de la més encantadora soletat, no arribant-t'hi ni'l brunzit del món ni la remor de la societat: sols devegades el soroll d'un pique-roï o el sò de l'esquilla senyalen la presencia d'algun remat, fent l'efecte de que's volgués refer a la memoria'l pensament de que aquell troç de terra també forma part del nostre planeta, per si acàs l'abstracció de que estessin posseïts ens hagués allunyat de la realitat.

Sense camí ni carrera, com sol dir-se, y fent esses per la vessant a fi d'alleugerir en lo possible la costa, que s'ha de guanyar esforçant un xich les cames, sense contrarietats, temors ni perills de cap mena, s'arriba al planet que forma el cim, y que s'extén uns quants metres envers el nord, venint completament espadat per la banda que cau a l'indret de Brugueres, y dessobre de la vall de Ribes. Pel costat oposat, o siga cap a llevant, en marcada disminució, s'extén la carena de la montanya fins a unir-se a la Serra Caballera, en les vores del Ter; segueixen les estribacions del Taga, prolongant-se pera arribar als voltants de Ripoll, aon donen per concloa la seva missió de constituir el macís que no deixa confondre-s l'alta conca d'aquell riu ab la que fins aquí es propia del Fresser.

Agraïda se mostra en veritat aquesta montanya ab els seus visitants, perquè no's pot demanar menos feines y treballs pera disfrutar de l'hermós y extens panorama ab que els obsequia y encanta al posar el peu en el seu enlairat y solitari turó. Posat l'espectador a 2,027 metres d'alçada, y sense tenir obstacle que li destorbi escampar la vista en tot el cercol de l'horitzó, no li cap dubte de que domina la meitat de la terra catalana desde aquesta avançada pirenenca: de cara al nord veu el Pireneu desde'l Coll de Falgueres, o siga les fonts del Muga, fins arribar an els bessons Pals de Pedra Forca com acabament de la Serra de Cadí, dominant de passada, per la seva relativa proximitat, els més importants passos y punts culminants de la cordillera, y encara'l Canigó, que's determina per la lluentor de sa congesta. Axís, donchs, pot fixar-se perfectament en el Pla de Campmagre, el Grade Fajol, Coma de Vaca, montanyes de Nuria, sobressortint al seu damunt, per la dreta, el Coll de Torreneules y el Puigmal per l'esquerra, abdós ab blanques clapes de neu; el forat de Nuria, esquerp tall que obre la montanya de dalt a baix y per aon s'enfila'l camí del santuari, seguint per dessota la frescal vall de Pardines, ab el poble del seu nom, que rega'l Segadell, fins a quedar tancada per la Collada Verda, a 1,600 metres, que dona pas al camí de Camprodon.

Vénen després els turons que donen lloch al Pas dels Lladres, el Coll de Tosses, aixís com el llarch trajecte de carretera que hi porta desde Ribes, seguint per dessorre y en últim terme la silueta, ben clara, de la Serra de Bescaran y montanyes de Maranges, que determinen el límit de la Vall d'Andorra y del departament de l'Ariège, en terra francesa, aixís com el puig més alt d'aquestes últimes, a 2,739 metres, ensenyant a tant gran distancia una ferma congesta de ses perpetuals neus, seguint després d'escaire la Serra de Cadí y Pedra Forca en el seu acabament. Tot això formant una llarga cortina que tanca hermèticament l'horitzó de llevant a ponent y quina ratlla serveix de base al semicèrcol que en altres direccions té davant l'espectador.

De ponent a mig-dia se presenten en primer terme la montanya de Sant Antoni, ab el caseriu del Biell a mitja costa, y les que segueixen la vall de Ribes, esgraonant-se al lluny les de Berga, y més ençà les serres del Lluçanès fins a trobar els retallats turons del Montserrat, els de Berti, el Congost, a quin costat s'alça solitari'l puig de Tagamanent, essent de notar la semblança del nom ab el punt en que's troben situats; el Montseny servint de terme a les més properes de les encontrades vigatana y olotina, arribant-se altra vegada al Pireneu per munió de serres de la part alta de la provincia de Girona, y en particular la montanya de Bassagoda. Tot això es lo que's té a la vista. Vegi-s si es prou ben pagada la feina de pujar al Taga.

El retorn el fèrem prenent la baixada directa envers Ribes pera donar més varietat a l'excursió, empleant-t'hi un xich més de dugues hores y mitja. Per l'extrem nord del turó se descendeix fins a un curt pla cobert així mateix d'herbatge, anomenat de la Guilla, seguint desseguida la pendent que'n diuen en el país les costes del Perayre fins les vores de la font d'en Pellicer, que dóna un rajolí de fresca aigua, no essent mala cosa fer-hi una curta estada en benefici de les cames. Per aquí tornen a aparèixer mates de boix. Queda a la vista solament el panorama de la banda del Pireneu, y, si bé'l conjunt es més reduït, no per això resulta menys interessant. A causa d'haver avan-

gat cap al nord, per l'extensió que ha anat prenent el terror, la cordillera se veu tant propera que sembla que estigui a tocar, y, per haver al mateix temps descendit, en el terme d'una hora, uns quants centenars de metres, ha pres aquella una alçaria extraordinaria, essent motiu tot això de que's puguen apreciar ab gran perfecció'ls detalls de la mateixa; y aixís se distingeix molt bé l'accidentat camí de Nuria en el fons de l'esclletxa per on s'enfila; s'han fet de bulto'ls bonichs relleus de les montanyes, y han adquirit tons més vius les seves ubagues, derivacions y accidents. La vall de Tosses, per quin fons s'escorre'l riu Rigart, se domina de cap a cap, venint a esser la continuació, en direcció oposada, de la vall de Pardines, que recorre perfectament la vista fins a topar ab l'abans esmentada Collada Verda, formant com el llaç d'unió d'abdugues riberes la vila de Ribes, arracerada al peu de la montanya, y quin caseriu, espadats y pintorescos voltants constitueixen un preciós quadro contemplat a vol d'aucell.

Tornant a la font d'en Pellicer, hem de dir que al deixar l'aplech de pedregam del que brolla, s'entra en un planell anomenat de Cussibella, aon en altre temps s'hi treballaven mines de ferro, passant avuy dia'l camí per entremig de la boca de dugues, enterament abandonades. Se marxa després per la costa d'Ardenes, trepitjant un estret viarany que ve per sobre de la perpendicular vessant del cantó de Pardines, que sense'l més petit accident que reposi l'esperit, un xich encongít per l'abisme, arriba al fons de la ribera; un troç més enllà, aont el terror se fa un xich planer, se comencen a veure conreus, y després d'haver passat arran d'un petit alzinar, havent ja pres més senyalada direcció cap a ponent, hi ha la masia coneguda per Cà'n Pellicer, a vint minuts de la vila. El camí, desde aquí, va faldejant la montanya per entre camps y conreus, fent un angol en direcció al nord-est, pera anar a buscar un senzill pont de fusta que li deixa passar el riu Fresser, fent-ho aixís al costat mateix de la plaça de Ribes, donant, a l'arribar-hi, l'excursió per acabada.

LLISTA DELS SENYORS SOCIS

JUNTA DIRECTIVA

ANY 1903

President

D. CÉSAR AUGUST TORRAS

Vice-President

D. ROSSENDO SERRA

Tresorer

D. ALFRED GAZA

Secretari primer

D. ALFONS PAR

Secretari segon

D. JOSEPH MALUQUER NICOLAU

Vocals

D. JOAN CARDONA

D. ISIDRO CAMPLLOCH

» CRISTÒFOL FRAGINALS

» PERE PAGÈS Y RUEDA

» JULI SOLER Y SANTALÓ

» CEFERÍ ROCAFORT

SOCIS PROTECTORS HONORARIS

Excm. senyor Governador Civil de la Província de Barcelona.

Excm. senyor Comandant general del 4.^{rt} Cos d'Exèrcit.

Excm. y Ilm. senyor Bisbe de la Diòcesi de Barcelona.

Excm. Diputació Provincial de Barcelona.

Excm. Ajuntament de la ciutat de Barcelona.

Excm. senyor Rector de l'Universitat literaria de Barcelona.

SOCIS HONORARIS

Sra. D.ª Maria Bell-lloch.

Rvnd. P. D. Fidel Fita, Pbre.

Sr. D. Salvador Sanpere y Miquel.

Ilm. senyor Baró de Tourtolon.

Sr. D. Agustí Vezian.

SOCIS PROTECTORS

Sra. D.ª Adela Labrós, Viuda de Boada.
Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi.

SOCIS RESIDENTS

Sr. Abella, Claudi.	Ponent, 59, 1. ^{er}
» Abella y Vinyas, Joaquim.	Archs, 10, botiga.
» Aguilera, Joaquim.	Còrcega, 165, 3. ^{er}
» Aguiló, Angel.	Casp, 41, 3. ^{er} , 1. ^a
» Alcoberro, Joan.	Unió, 21, botiga.
» Aldrich, Joaquim.	Sant Pau, 47, 2. ^{on}
» Almera, Pbre., Jaume.	Sagristsans, 1, 3. ^{er} , 1. ^a
» Alòs, Lluís F. de.	Baixa de Sant Pere, 31, 1. ^{er}
» Amatller, Anton.	Passeig de Gracia, 41, principal.
» Ambrós y Ortiz, Marsal.	Basea, 23, 1. ^{er} , 2. ^a
» Andreu, Francisco.	Passatge Domingo, 4, entresol.
» Andreu Morgades, Manel.	Clarís, 43, 3. ^{er} , 1. ^a
» Angelon y Coll, Lluís.	Fernando VII, 34, 3. ^{er} , 2. ^a
» Anglada y Santeularia, F.	Carme, 29, 3. ^{er}
» Antich Antoni.	Fontanella, 10, principal.
» Armañgué Tuset, Joseph.	Clarís, 27, 1. ^{er} , 1. ^a
» Arnau y Ribas, Pere.	Canuda, 35, entresol.
» Arrau, Miquel.	Jovellanos, 4, principal.
» Artós, Delfi.	Ample, 35, 1. ^{er}
» Ayats, César.	Diputació, 378, 2. ^{on} , 2. ^a
» Aymat, Antoni.	Tallers, 76, entresol, 1. ^a
» Bach, Francisco.	Casp, 73, 1. ^{er} , 2. ^a
» Bachs, Esteve.	Tallers, 22, magatzem.
» Baladia, Jaume.	Corts, 232, despatx.
» Balaguer y Casas, M. M. ^a	Pelayo, 52, 2. ^{on}
» Balló Jaumar, Genís.	Escudellers, 24, 1. ^{er}
» Baltà de Cela, Joseph.	Corts, 186, entresol.
» Barnils, Salvador.	Rambra del Mig, 26, 1. ^{er}
» Barris, Frederich.	Consell de Cent, 321, 3. ^{er} , 1. ^a
» Bartrina y Fabrè, Lluís.	Pelayo, 3, 3. ^{er}
» Bartumeus, Antoni.	Ronda Universitat, 16, 1. ^{er} , 1. ^a
» Bassegoda, Joaquim	Lauria, 7, 3. ^{er} , 2. ^a
» Basté, Pere.	Cadena, 9, despatx.
» Baster y Riera, Pere.	Llauder, 4, despatx.

- Sr. Bastida, Pau. Canuda, 7, botiga.
- » Batllés y Fontanet, Joseph. Bruch, 30, 1.er
- » Batlló y Batlló, Enrich. Rambla Catalunya, 6, entresol.
- » Batlló, Frederich. » » » »
- » Bech, Francisco. Pelayo, 56, 3.er, 2.^a
- » Belau y Sistachs, Lluís. Diagonal, 200, 2.^{on}, 2.^a
- » Benavent y Fumanya, G. Corts, 288, entresol.
- » Bell-lloch, Comte de. Lauria, 102, 2.^{on}, 1.^a
- » Bertran y d'Amat, Felip. Clarís, 19, entresol.
- » Bertran y Musitu, Joseph. » » »
- » Bes, Andreu M.^a de. Bilbao, 197, 2.^{on}
- » Biada y Viada, Lluís J. M.ª Clarís, 16, principal.
- » Biosca, Agustí. Passeig de Gracia, 64, despatx.
- » Bladó, Eugeni. Copons, 3 y 5, 2.^{on}
- » Blanch y Piera, Joseph. Pelayo, 18, 2.^{on}
- » Blasi, Salvador. Corts, 364, baixos.
- » Blat Salgot, Joseph. Consell de Cent, 368, 3.er
- » Bombach, Modest. Hospital, 10, 4.^t
- » Bonay, Alfons. Montesión, 8, 2.^{on}, 2.^a
- » Bonay, Frederich. Provenza, 364 (torre).
- » Bonet Marquès, Pere. Universitat, 22, 2.^{on}, 1.^a
- » Bordas, Frederich. Valencia, 356, 1.er
- » Borralleras, Joaquim. Balmes, 6, 1.er, 1.^a
- » Borràs, Valentí. Ludovico-Pio, 7, 1.er, 2.^a
- » Borrell, Florenci. Bruch, 22, 3.er
- » Borrell, Pere. Aragó, 273, academia.
- » Bracons Serrafossar, Joseph. Copons, 7, 2.^{on}, 1.^a
- » Brunet, Gaspar. Diputació, 340.
- » Brunet y Bellet, Joseph. Passeig de Gracia, 27, principal.
- » Bulbena, Antoni. Abaixadors, 11, 1.er
- » Bulbena, Arthur. Fontanella, 12, 1.er, 1.^a
- » Bulbena Soler, Pere. Aragó, 333, 2.^{on}, 2.^a
- » Buxeres, Francesch. Pl. Duch de Medinaceli, 4, pral.
- » Buxó Ventayol, Joseph. Clot, 50, 1.er (S. Martí de Prov.^{ls})
- » Caballer, Joan. Passeig de Gracia, 119, 4.^t, 1.^a
- » Cabot, Joaquim. Fernando VII, 61, botiga.
- » Cabrer, Joseph. Ronda S. Pere, 19 y 21, pral., 2.^a
- Srta. Cammany, Maria Lluisa. Escudellers, 8, principal.
- Sr. Cammany y Roure, Ricart. Mallorca, 392, palau.
- » Campllonch Romeu, Isidro. Diputació, 223, 2.^{on}, 1.^a
- » Camprubí, Jaume. Portal Nou, 18, botiga.
- » Canal y Febré, Joseph. Giriti, 5, 3.er, 2.^a

- Sr. Canaleta Cuadras, Gayetà. Lauria, 19, 2.^{on}, 1.^a
 » Canals, Emili. Ronda Sant Pere, 20, 1.er
 » Capdevila, Joan. Aray, 6, 4.^t
 » Capdevila, Millan. Hospital, 62, 1.er
 » Capella, Joseph. Unió, 9, 2.^{on}, 2.^a
 » Capmany, Aureli. Rambla S. Joseph, 11, botiga.
 » Carbó y Pascual, J. Almogàvers, tintoreria.
 » Carcereny, Joaquim. Boqueria, 47, botiga.
 » Cardona, Francisco. Carme, 2, 1.er (Gracia).
 » Cardona, Joan. Sant Pau, 42, 1.er
 » Cardona, Lluís. Carme, 2, 1.er (Gracia).
 » Carlotta y Miró, Adolf. Passeig de Colon, 4, entresol.
 » Carreras Candi, Francesch. Ronda Sant Pere, 60, pral., 2.^a
 » Carreras Valls, Ricart. Angels, 18, botiga.
 » Carsi y Carsi, Ignasi. Vergara, 18 y 20, 1.er, 1.^a
 » Casades, Pelegrí. Templaris, 3, 2.^{on}, 1.^a
 » Casadesús Pondevila, E. Rambla St. Joseph, 7, principal.
 » Casals y Duran, Joseph. Sitges, 1, botiga.
 » Casals Maristany, Ignasi. Plaça Santa Agna, 7, botiga.
 » Casanova, Ramon de Casp, 75, principal.
 » Casarramona, Casimir. Corts, 261, despatx.
 » Casas-Carbó, Joaquim. Diputació, 341, 1.er, 2.^a
 » Casellas y Dou, Raimond. Girona, 74, 2.^{on}
 » Castany, Jacinto. Cervantes, 7, principal.
 » Castany, Ricart. Plaça Universitat, 7, 3.er
 » Castellanos Sauret, Joseph. Bruch, 95, 4.^t
 » Castellbell, Marquès de. Plaça Santa Agna, 6.
 » Castellet, Eduard. Bilbao, 213, 2.^{on}, 1.^a
 » Castellet, Pere. » » » »
 » Castelvell, Joan. Bailèn, 107, 3.er, 2.^a
 » Catarineu, Ramon. Trafalgar, 8, 1.er, 1.^a
 » Cendra, Pere. Princesa, 17, despatx.
 » Centellas, Comte de. Baixada S. Miquel, 4, principal.
 » Clapés Trabal, Joseph. Diputació, 461, 1.er
 » Clapés Trabal, Pere. Fernando VII, 14 y 16, botiga.
 » Codina, Francisco. Cadena, 9, despatx.
 » Codina Länglin, Ramon. Sant Pau, 70, botiga.
 » Colomer, Francisco. Rambla Catalunya, 6, despatx.
 » Coll y Gasch, Antoni. Fusteria, 2 y 4, entresol.
 » Comas, Ramon Nonat. Avellana, 2, 2.^{on}
 » Comas, Joseph M.^a » » »
 » Comas y Serrallonga, Lluís. Borrell, 75, 1.er

- Sr. Comas y Solà, Joseph. Bruch, 13, 4.¹, 1.^a
- » Conill, Bonaventura. Passeig de Gràcia, 46, 1.er, 2.^a
- » Corominas y Pla, Joan. Raurich, 15, principal.
- » Corp, Enrich. Consell de Cent, 467, entresol, 1.^a
- » Cortada, Alexandre. Ronda Universitat, 20, botiga.
- » Crespi, Joan. Passeig Industria, 55, entresol, 1.^a
- » Crespi y Costa, Joan. Escudellers, 78, 1.er
- » Cuadrada, Joan de la C. Avinyó, 32, 3.er, 1.^a
- » Cuadras, Manel. Trafalgar, 26, 1.er
- » Cunties, Jaume. Lleó, 5, 3.er, 1.^a
- » Cuspinera, Joseph. Aribau, 39, 1.er
- » Dalmau y Oliveres, M. Passeig Industria, llet. B, despatx
- » Degollada, Manel. Consell de Cent, 344, apotecari.
- » Delàs, Ferran de. Fontanella, 4, principal.
- » Deu y Pausas, Vicens. Sant Joseph, 7 (Corts de Sarrià).
- » Domenech Montaner, Lluís. Clarís, 37, principal, 1.^a
- » Domenech y Patxot, Rafel. Lauria, 83, principal.
- » Doncel, Manel. Consell de Cent, 297, 2.^{on}
- » Doria, Eveli. Provença, 312, principal.
- » Dotres y Mas, Salvador. Valencia, 267, 1.er, 2.^a
- » Duran y Espanya, Joan. Valencia, 344, apotecari.
- » Duran y Ventosa, Lluís. Governador, 1, 1.er
- » Duran y Ventosa, Manel. » 1, 2.^{on}
- » Escubós, Albert. Casp, 9, botiga.
- » Espelt y Palou, Andreu. Manso, 74, 1.er
- » Espona, Joseph. Lauria, 28, baixos.
- » Estapé Millet Grau. Nacional. 2 y 3 (Barceloneta).
- » Estrany, Martí. Consell de Cent, 418, pral., 2.^a
- » Faig Gelard, Baldiri. Vidrieria, 2, botiga.
- » Falgar, Francisco. Riera Sant Joan, 8, 4.¹, 1.^a
- » Farguell, Joaquim. Plaça Sta. Agna, 9, principal, 1.^a
- » Farrarons, Ramon. Plaça Moncada, 7, botiga.
- » Fau, Macari. Sant Felip, 3 (Sant Gervasi)
- » Faura, Casimir. Alt de Sant Pere, 17, 2.^{on}
- » Feliu, Joseph. Bruch, 45, 1.er
- » Ferran, Cassimir. Consell de Cent, 210, 4.¹ 1.^a
- » Ferrer y Carrió, Ignasi. Corts, 170-172, 2.^{on}
- » Ferrer y Portals, Enrich. Alfons XII, 38 (Sant Gervasi).
- » Ferrer y Puig, Joan. Escudellers, 89, 2.^{on}, 2.^a
- » Ferrer Vidal y Soler, Lluís. Passeig de Gràcia, 105.
- » Ferrés y Danyans, Joan. Plaça Sta. Agna, 1, botiga.
- » Figueras, Jaume. Trafalgar, 42, 2.^{on}, 2.^a

- Sr. Figueras, Joan.
 » Fina y Girbal, Eussebi.
 » Flos y Calcat, Francisco.
 » Fonolleda, Jaume.
 » Font Pladevall, Gaspar.
 » Font Sagué, Norbert.
 » Font y Torné, Manel.
 » Fontanet, Joseph.
 » Fontrodona, Francesch.
 » Fortuny, Joseph M.^a
 » Fraginals Massana, C.
 » Francolí, Joseph M.^a
 » Franquesa y Gomis, J.
 » Freixas, Francisco.
 » Fuster y Domingo, Narcís.
 » Galbany Parladé, Joseph.
 Sra. Galbany de Vintró, Carme.
 Sr. Galceran, Baldomer.
 » Galceran y Botey, Fèlix.
 » Galilea, Manel.
 » Gallardo, Antoni.
 » Gallardo Garriga, Alfons.
 » Gallissà, Antoni.
 » Garriga, Joseph.
 » Garriga, Ricard.
 » Garriga y Muntam, Lluís.
 » Gasch, Manel.
 » Gatus, Just.
 » Gaza y Rosselló, Alfred.
 » Gaza y Musachs, Adolf.
 » Gibert, Juli.
 » Girona, Lluís.
 » Girona, Manel.
 » Gispert, Joaquim de.
 » Golferichs y Losada, M.
 » Gomis, Cels.
 » Grañen, Pere.
 » Grau y Sabat, J.
 » Grau y Sabat, Ramon.
 » Grezner, Llorenç.
 » Guarro Casas, Lluís.
 » Guasch, Joaquim.
 Corts, 311, 2.^{on}, 2.^a
 Templaris, 16, 1.er
 Santa Agha, 27, 1.er
 Passatge Escudellers, 7, 1.er, 2.^a
 Salvà, 40, botiga.
 Fontanella, 15, 3.er, 1.^a
 Pietat, 8, 1.er, 1.^a
 Consell de Cent, 328, 2.^{on}, 2.^a
 Ausies March, 35, principal.
 Portaferrissa, 1, botiga.
 Ronda Universitat, 6, 1.er
 Ample, 3, 3.er, 1.^a
 Major, 50 y 52, 1.er, 2.^a (Gracia).
 Passeig Industria, 42, 2.^{on}, 2.^a
 Ronda Universitat, 12, 1.er, 2.^a
 Plaça Beat Oriol, 3, 1.er
 » » » » »
 Valencia, 254, 2.^{on}, 1.^a
 Ausies March, 85.
 Bou de la Plaça Nova, 7, 4.^t, 2.^a
 Canuda, 17, 19 y 21, principal.
 » » »
 Gignàs, 39, 1.er
 Rambla Catalunya, 121, 2.^{on}
 Muntaner, 38, 1.er, 1.^a
 Plaça Tetuan, 41, principal.
 Méndez Núñez, 4, 2.^{on}
 Plaça del Rey, 10, botiga.
 Escudellers, 75, 3.er, 2.^a
 » » » »
 Clarís, 38, principal.
 Ample, 2, principal.
 Mercè, 1, principal.
 Palau, 4, 2.^{on}, 2.^a
 Corts, 111.
 Còdols, 24, 3.er, 2.^a
 Zurbano, 3, botiga.
 Viladomat, 52, 1.er, 2.^a
 » » » »
 Cambis Nous, 1, botiga.
 Ample, 46, botiga.
 Nou Sant Francesch, 16, 2.^{on}

Sr. Güell Clapés, Ramon.	Fernando VII, 14 y 16, botiga.
» Guerra, Andreu.	Plaça Nova (llibreria Puig).
» Homs y Oller, Emili.	Plaça Moncada, 3, 3. ^{er} , 1. ^a
» Huddleston, Asher.	Còrcega, 70, principal.
» Jover, Leandre.	Portaferrissa, 25, 1. ^{er}
» Julbe y Asencio, Aleix.	Vilà y Vilà, 134, 3. ^{er} , 2. ^a
» Leon y Luque, Frederich.	Provença, 256, principal.
» Lagostera, Lluís.	Ausies March, 15, principal.
» Lleó, Modest.	Santa Agna, 30 bis, 3. ^{er} , 2. ^a
» Lleó y Morera, Albert.	Consell de Cent, 407, entr., 1. ^a
» Llibre, Francisco.	Lauria, 7, 1. ^{er} , 1. ^a
» Llopis, Joan.	Clarís, 63, 1. ^{er}
» Llorenç y Ferrer, Enrich.	Ronda Universitat, 16, 3. ^{er} , 1. ^a
» Llussà y Ferran, Carles.	Pelayo, 3, principal.
» Llussà y Ferran, Rafel.	» » »
» Llussà Isamat, Joan.	Rivera, 21, 3. ^{er} , 2. ^a
» Malinverní, Quint.	Plaça Beat Oriol, 9, 1. ^{er}
» Maluquer Nicolau, Joseph.	Jaume I, 14, principal.
» Malvehy, Carles.	Passatge Sant Benet, 11, botiga.
» Malvehy, Joseph.	» » » » »
» Mallol, Francesch.	Ample, 64, 2. ^{on}
» Marquès, Manel.	Rambla Catalunya, 8, despatx.
» Martí y de Cardeñas, J. de.	Basea, 46, 1. ^{er}
» Martí y Puig, Francisco.	Plaça Santa Agna, 15, 1. ^{er}
» Martínez y Gras, Ramon.	Corts, 323, 1. ^{er} , 1. ^a
» Mas, Arthur.	Rambla del Mig, casa de cambi.
» Mas, Domingo.	Alt de Sant Pere, 49, 4. ^t
» Mas y Domenech, Pbre., J.	Plaça dels Angels, 3.
» Mas y Lletjós, Pbre., M.	Parroq. Sta. Madrona (la vella).
» Mascaró, Pere.	Tapineria, 9, botiga.
» Massó, Antoni.	Clarís, 15, principal, 2. ^a
» Massó Llorens, Manel.	» » » »
» Massó Torrents, Jaume.	Ronda Universitat, 22, 2. ^{on}
» Maspons, Rafel.	Trafalgar, 8, 2. ^{on} , 2. ^a
» Maspons y Anglasell, A.	Bonsuccés, 13, 1. ^{er}
» Maspons y Anglasell, F.	» » »
» Maspons y Anglasell, M.	» » »
» Maspons y Camarasa, J.	Nou Sant Francesch, 27, 2. ^{on} , 1. ^a
» Mateu, Joan.	Bailèn, 7, magatzem.
» Maurer, Carles.	Escudellers, 62, 1. ^{er}
» Medina y Bordoy, Manel.	Tamarit, 157, 2. ^{on}
» Medina y Bordoy, Joseph.	» » »

- Sr. Mentrut, August. Rambla Catalunya, 72, principal.
 » Mercader, Arnald. Lauria, 102, 2.^{on}, 1.^a
- Sra. Mestre de Baladia, Teresa. Corts, 232, despatx.
 » Millet, Lluís. Comerç, 13, entresol.
 » Millet y Villà, Pere A. Balmes, 13, entresol.
 » Millet y Estapé, Tomàs. Comerç, 41, entresol, 1.^a
 » Millet y Pagès, Joan. Trafalgar, 42 bis, principal.
 » Millet Villa, F. Passeig Aduana, 23, entresol, 2.^a
 » Miquel y Planas, Ramon. Rambla Sta. Mònica, 21, botiga.
 » Miret Sans, Joaquim. Diputació, 357, principal.
 » Mitjans, Ursí. Fernando VII, 4, botiga.
 » Mitjans y Murlans, B. Corts, 249, 1.er, 1.^a
- Sra. Mitjans de Rosés, Lluisa. » » » »
- Sr. Molins, Carles de. Serra, 16, principal.
 » Montanyola y Carné, Pere. Balmes, 16, principal.
 » Moragas, Geroni. Gignàs, 39, principal.
- Sra. Muntaner de Cammany, J. Mallorca, 332, palau.
- Sr. Nadal, Joan. Ample, 35, 2.^{on}
 » Nadal y Lucena, Anton. Diputació, 415, 2.^{on}, 1.^a
 » Navarro, Estanislau. Elisabets, 3, 3.er, 1.^a
 » Nicolau, Joseph Antoni. Nou Sant Francesch, 13, 2.^{on}
 » Noguera, Fèlix. Moncada, 16, 1.er
 » Nogués, Joan B. Pom d'Or, 7, 2.^{on}
 » Nonell, Manel. Ponent, 63, 3.er, 1.^a
 » Olivàr, Antoni. Portaferrissa, 13, 3.er
 » Oliveda y Llopart, Alfons. Diagonal, 74.
 » Olivella y Trius, Pau. Corts, 416, 4.ª, 1.^a
 » Pagès y Cubinyà, Joseph. Plaça Urquinaona, 1, pral., 2.^a
 » Pagès y Puig, Joseph. Clarís, 22, principal, 2.^a
- Srta. Pagès y Rueda, Herminia. Bruch, 85, 1.er
- Sr. Pagès y Rueda, Pere. Arolas, 5, entresol.
 » Palau, Pere. Ronda S. Pau, 17, botiga.
 » Par, Alfons. Canuda, 26, principal.
 » Par y Tusquets, Joan. Canuda, 26, 2.^{on}, 2.^a
 » Pascó, Joseph. Passatge Permanyer, 9.
 » Pascual, Pau. Comte de l'Assalt, 19, principal.
 » Pedrerol y Darder, Arthur. Aragó, 252, principal.
 » Pedrerol y Rubí, Joseph. Plaça Urquinaona, 9, 3.er, 2.^a
 » Pella y Tort, Ramón. Alt de Sant Pere, 4, principal.
 » Perdigo, Manel. Trafalgar, 26, despatx.
 » Pérez y Capdevila, Enrich. Bruch, 21, 2.^{on}, 2.^a
 » Permanyer, Joan J. Canuda, 41, 1.er, 1.^a

Sr. Permanyer, Ricart.	Portaferrissa, 30, 1. ^{er}
» Perpinyà, Joan.	Passeig Aduana, 1, entresol, 1.
» Picó Campamar, Ramon.	Còdols, 16, principal, 2. ^a
» Piera y Tàsias, Joseph.	Plaça Tetuan, 43, 1. ^{er}
» Piera y Figueras, Lluís.	Casp, 115, 4. ¹
» Pijoan y Serres, Joan.	Escudellers, 6, principal.
» Plaja y Serra, Claudi.	Rambla Sta. Mònica, 2, 1. ^{er} , 1. ^a
» Planas y Font, Claudi.	Nou de St. Francesch, 31, 1. ^{er}
» Planellas, Francisco.	Fontanella, 10, 3. ^{er} , 2. ^a
» Pons, Alexandre M. ^a	Passeig de Gracia, 2, 1. ^{er}
» Pons y Massaveu, Joan.	Carders, 49, botiga.
» Pons Tusquets, Joseph Ll.	Ronda Universitat, 22, 1. ^{er}
» Pons, Juli.	Moncada, 27, principal.
» Pont y Creus, Pere.	Girona, 47, 4. ¹ , 2. ^a
» Porcar y Tió, Manel.	Dormitori S. ¹ Francesch, 9, botiga
» Prats y Fàbregas, Francesch	Provença, 59, farmacia.
» Prim, Antoni.	Corts, 374, entresol, 1. ^a
» Prunell Torrents, Tomàs.	Pi, 12, botiga.
» Puig de Abaria, Joan.	Còrcega, 195, torra.
» Puig y Cadafalch, Joseph.	Corts, 230, 3. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Font, Ramon.	Plaça de Catalunya, 2, 1. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Puig, Rafel.	Valencia, 255, principal.
» Puig y Sais, Armengol.	Bilbao, 203, 1. ^{er} , 2. ^a
» Puigvert, Francesch.	Rbla. Canaletas, 15, «El Globo».
» Pujol y Colom, Joseph.	Llibreteria, 3, botiga.
» Pujol Morgades, Francesch	Fontanella, 8, 2. ^{on} , 1. ^a
» Pujol y Rubió, Joseph.	Fernando VII, 57, 1. ^{er}
» Puntas, Joseph.	Lauria, 56, 1. ^{er} , 2. ^a
» Queraltó, Ramon.	Sant Ramon del Call, 11, botiga.
» Quintana, Eudald.	Clarís, 34, 4. ¹ , 1. ^a
» Ramon y Falcó, Eugeni.	Bailèn, 49, 3. ^{er} , 1. ^a
» Raventós, Anòni.	Banys Vells, 5, 1. ^{er}
» Reig y Fiol, Pere.	Universitat, 45, despatx.
» Reiss, Samuel.	Ronda Universitat, 4, 3. ^{er} , 1. ^a
» Renart, Dionís.	Aragó, 267, taller.
» Renart, Joaquim.	» »
» Renart, Dionís.	» »
» Riba, Enrich.	Ciutat, 7, botiga.
» Riera, Emili.	Passeig de Gracia, 24, 2. ^{on} , 1. ^a
» Riera y Bertran, Joaquim.	Corts, 317, 2. ^{on} , 1. ^a
» Riera, Joan.	Trafalgar, 30, despatx.
» Rigualt, Pbre., Tomàs.	Miserferrer, 2, principal, 1. ^a

- Sr. Ripoll Fortuño, Francisco. Ronda Sant Pere, 30, 1.er, 2.^a
 » Robert y Duran, Ventura. Rambla Catalunya, 33, entresol.
 » Robreño, Romà. Rambla Estudis, 4, 3.er, 1.^a
 » Roca, Albert. Rbla. Canaletas, 15, «El Globo».
 » Rocafort Samsó, Ceferí. Carme, 10, 2.^{on}
 » Rodon, Francisco. Ronda Sant Antoni, 90, 3.er, 2.^a
 » Rodríguez de Alcàntara, Melcior. Diputació, 346, 1.er, 1.^a
 » Rogent Pedrosa, Joseph. Corts, 243, 1.er
 » Roig y Punyed, Jaume. Balmes, 127, 1.er
 » Roig y Punyed, Joseph. » » entresol.
 » Roig y Baixeras, Joseph. Escudellers, 77 y 79, 2.^{on}, 2.^a
 » Romaní y Guerra, Amador. Provença, 310, 2.^{on}, 2.^a
 » Romaní, Antoni M.ª Cegos Boqueria, 2, botiga.
 » Romaní y Serra, Domingo. Plaça Palau, lletra E, 1.er, 2.^a
 » Romano, Ramon. Bruch, 59.
 » Rosals, Joan. Portaferriusa, 30, botiga.
 Sra. Rosal de Rosals, Joaquina. » »
 Srta. Rosés y Mitjans, Carme. Corts, 249, 1.er, 1.^a
 Sr. Rovira, Pelegrí. Mendizábal, 10, botiga.
 » Rubio de Laserna, Joan. Rambla de Santa Mònica, 4, 2.^{on}
 » Rubió y Lluch, Antoni. Clarís, 7, 3.er, 1.^a
 » Rus, Ferran. Ronda Universitat, 37, botiga.
 » Rusiñol, Santiago. Corts, 300.
 » Sabater y Julià, Joseph M.ª Plaça del Beat Oriol, 3, 2.^{on}
 » Sagarra, Ferran de. Mercaders, 33, 1.er
 » Sagnier Villavechia, L. Clarís, 5, 1.er
 » Sala Ardiz, Joseph. Bruch, 21, principal.
 » Sala Ricart, Joan. Banys Nous, 9, 2.^{on}
 » Sampere y Labròs, Víctor. Mendizábal, 15, principal, 1.^a
 » Samsó, Joseph. Corts, 379, entresol.
 » Sanllehy Girona, Carles. Plaça Sta. Agnà, 2 y 3, principal.
 » Sardà, Joan. Lauria, 17, 2.^{on}
 » Sastre, Joan. Nou Sant Francesch, 31, botiga.
 » Schierbeck, Emili. Aragó, 345 y 347, principal.
 Srta. Schilling, Francisca. Fernando VII, 23, botiga.
 » Schilling, Maria del Pilar. » » » »
 Sr. Schilling y Monfort, E. » » » »
 Srta. Serra y Fontdelavall, Doloretetes. Passeig de la Duana, 1, 2.^{on}, 1.^a
 Sr. Serra, Rossendo. » » » »
 » Serra y Vinyas, Joseph. Montanyans, 2, 4.¹, 2.^a

- Sr. Serradell Planella, Baltasar. Sant Pau, 73, 1.er
 » Solà, Felip. Hospital, 49, 2.^{on}
 » Solà, Victorià. Passeig de Gracia, 46, 2.^{on}
 » Soldevila, Joan. Rambla Catalunya, 60, 2.^{on}
 » Soler y Santaló, Juli. Dormitori S' Francesch, 9, 2.^{on}, 1.
 » Soler y Palet, Joseph. Consell de Cent, 399, 1.er
 » Soler Vilavella, Ramon. Vergara, 8, principal.
 » Soler y Escofet, Ignasi. Lleona, 6, 2.^{on}
 » Sturzenegger, Jaume. Trafalgar, 19, 3.er, 2.^a
 » Suarí, Pere M.ª Plateria, 21, botiga.
 » Sunyol y Gasòliba, Esteve. Bruch, 20, 2.^{on}, 1.^a
 » Tapis Martí, Ramon. Plaça Tetuan, 41, principal.
 » Tarré y Tarré, Emili. Sobradíel, 4, 1.er
 » Taxonera y del Bosch, Flo-
 renci. Vidre, 10, entresol, 2.^a
 » Taxonera, Francisco. Corribia, 2, farmacia.
 » Teixidor, Joan. Baix de Sant Pere, 10, botiga.
 » Tell Lafont, Guillem A. Ronda de Sant Pere, 4, 1.er
 » Thomas, Joseph. Mallorca. 175.
 » Tobella, Francisco X. Princesa, 11, 3.er
 » Tolrà Sansa, Joaquim. Sant Olaguer, 10.
 » Torras, César August. Casp, 42, 1.er
 » Torras Buxeda, C. Albert. » » »
 » Torras Buxeda, Joseph M.^a » » »
 Srta. Torras Buxeda, M.ª Mont-
 serrat. » » »
 Sr. Torras, Francesch. Carme, 29, despatx.
 » Torras y Vidal, Joaquim. Plaça de Catalunya, 16, 1.er
 » Torrella Sagrera, Antoni. Ronda de Sant Pere, 25, 3.er
 » Torres Reyetó, Jacinte. Rambla del Mig, 34, entr., dreta
 » Torroella, Joseph. Rambla de les Flors, 37, pral.
 » Tous y Cases, Joseph. Paradís, 10.
 » Trias, Joseph A. de. Méndez Núñez, 14, principal.
 » Tusquets, Joan A. Mercaders, 24, 1.er
 » Ubach y Vinyeta, F. Mercaders, 32, 4.ª, 2.^a
 » Urgellés y Depares, Manel. Corts, 344 y 346, 3.er, 2.^a
 » Uriach, Francisco. Moncada, 20
 » Uyà, Frederich. Diputació, 412, 2.^{on}
 » Vacarisas, Joan. Lladó, 9, 3.er
 » Valentí Vivó, Ignasi. Petritxol, 8, 1.er
 » Valeri Pupurull, Arthur. Tamarit, 169, principal.
 » Vallhonrat, Pere. Comerç, 15, entresol, 2.^a

Sr. Valls, Antoni.	Campo Sagrado, 11, despatx.
» Valls, Camil.	Santa Agna, 30 bis, botiga.
» Valls, Lluís.	Nou de la Rambla, 68, principal.
» Valls, Joan.	» » » »
» Valls Rubies, Joan,	Ausies March, 2, 2. ^{on}
» Vaudrey y Oscanyau, Eu- geni de.	Lauria, 17, 4. ^t
» Ventalló, Pere Anton.	Ronda de Sant Pere, 72, 2. ^{on} , 1. ^a
» Ventosa y Reig, Salvador.	Rambla de Canaletes, 2, 1. ^{er}
» Ventura, Carles.	Aragó, 294, 1. ^{er}
» Verdaguer, Alvar.	Rambla del Mig, 5, botiga.
» Verdaguer Callís, Narcís.	Montesión, 3 bis, 1. ^{er}
» Verderau, Lluís.	Consell de Cent, 324, 1. ^{er} , 2. ^a
» Vidal de Valenciano. E.	Balmes, 24, 3. ^{er} , 1. ^a
» Vidal, Eduard.	» »
» Vidal, Lluís Marià.	Diputació, 382, 1. ^{er}
» Vidal y Martí, Joan.	Muntaner, 42, principal.
» Vidiella, Francisco.	Carme, 15 y 17, 3. ^{er} , 2. ^a
» Vilar y Cortadellas, Jaume.	Cambis Vells, 1, 2. ^{on} , 1. ^a
» Vilar y de Fontcuberta, Ma- rian de	Borrell, 63, principal.
» Vilaregut, Salvador.	Plaça Catalunya, 13, 2. ^{on}
» Vintró, Juli.	Plaça Beat Oriol, 3. ^{er} , 1. ^a
» Vintró Casallachs, Sebastià.	Corts, 356, botiga.
» Vives de Ferrater, J. M. ^a	Plaça de Catalunya, 6, 1. ^{er}
» Xalabarder, Eduard.	Elisabets, 5, 1. ^{er} , 2. ^a

SOCIS DELEGATS

CATALUNYA Y TERRES DE PARLA CATALANA

D. Joseph A. Montardit	Ager.
» Eladi Vila y Cuñer	Alcoletje.
» Joan Andreu	Alcover.
» Antoni Adami	Alguer (Sardenya).
» Esteve Bolasco	» »
» Joan Pais	» »
» Joan Vitteli Simon	» »
» Joseph Franch	» »
» Miquel Pretti y Bruno	» »
» Miquel Ugo	» »
» Joan Gatell Folch	Altafulla.

D. Joseph Altisent y Feliu	Anglesola.
» Joseph Pasqual Vilà	Arbucies.
» Francisco de P. Calbetó	Arenys de Mar.
» Esteve Casaponce, Rvnd. Rector.	Arlés del Tech (Vallespir)
» Ramon Puig	Artés.
» Joan Encuentra, Pbre.	Arties.
» Joseph Draper	Atmetlla del Vallès.
» Agustí Salvans	Badalona.
» Ramon Gramunt y Juer	Balaguer.
» Julià Bohigas Canadell	Banyoles.
» Pere Alsius	»
» Jaume Bofarull	Barbarà.
» Toribi Capell y Pujol, Pbre	Bellpuig.
» Valeri Serra y Boldú	»
» Francisco Teigell Peiró.	Benisanet.
» Joaquim Serra	Berga.
» Joseph Minoves, Pbre.	»
» Manel Pla	»
» Ramon Pujol y Thomàs	»
» Joseph Alemany y Borràs	Blanes.
» Joseph Guardia, Pbre.	Boix.
» Ramon Arqués Arrufat.	Borjes d'Urgell.
» Celestí Aguilar y Manyosa.	Breda.
» Llorenç Amat	Cabrils.
» Pere Argemí	Caldes de Montbuy.
» Albert Giol	Calella.
» Dionís Tió	»
» Emili Genís.	»
» Manel Cardelús	»
» Eudald Jolis y Oliver, Pbre.	Campdevàrol.
» Sever Barnadas	Camprodon.
» Claudi Omar y Barrera.	Canet de Mar.
» Marian Serra	»
» Narcís Duran y Desunvila.	»
» Tomàs Balbey	Cardedeu.
» Pere Vergés y Vernis.	Castellar del Vallès.
» Joan B. Sansano	Castelltersol.
» Joseph Barnils.	Centelles.
» Faustí de Dalmases y de Massot.	Cervera.
» Franc. ^{ch} de Despujol y de Chaves.	Ciutadella de Menorca.
» Joseph Cardona	»
» Tudury Moll, Antoni	»

D. Jaume Casas y Pallerols	Cornellà.
» Joseph M. Pamies	Cornudella.
» Antoni Añon	Cherta.
» Francisco Pla y Gasch	Escaldes (Andorra)
» Ramon Dalmau Prats	Espluga de Francolí.
» Joseph Barceló Llobet	Falset.
» Esteve Trayter	Figueres.
» Felip Lluch Broch	»
» Felip Pichot Gironés	»
» Joseph Monsalvatge y Fossas	»
» Jordi Montsalvatge	»
» Miquel Galter	»
» Pere Vives	»
» Romuald Alfaràs	»
» Salvador Bosch y Roig	»
» Joaquim de Moner	Fonz (Ribagorza).
» Sinibald Gutiérrez y de Mas	Gandia.
» Osvald Basseda	Garcia.
» Antoni Casellas y Ausich, Pbre.	Granollers.
» Denis Puig	»
» Joan Vidal y Jumbert	»
» Martí Borrell	»
» Pere Maspons	»
» Francisco Monsalvatge	Girona.
» Joan Bta. Torroella	»
» Joaquim Botet y Sisó	»
» Joaquim Franquesa	»
» Joaquim Mas	»
» Joseph Franquet y Serra	»
» Joseph Gelabert, Pbre.	»
» Xavier Monsalvatge Iglesias	»
» Joseph Puiggalí	Guissona.
» Modest Vidal, Pbre.	»
» Francisco Comerma	Horta.
» Domingo Vinyals	Igualada.
» Joan Bas y Jordi	»
» Joseph Lloveras Pasqual	La Garriga.
» Joseph de Rosselló	»
» Pau J. Guixà y Oller	La Llacuna.
» Pere Giné y Ricart	Les Borjes Blanques.
» Pere Vayreda y Olivari	Lladó.
» Joseph Rovira y Costa, Pbre.	Llanàs.

D. Domingo Lamolla, R. ^t P.	Lleida.
» Frederich Renyé	»
» Ignasi Simon Puntí	»
» Ramon Soldevila Claver	»
» Ricart M. ^a Canalda	»
» Angel Garriga, Pbre.	Llerona.
» Emili Martinez Passapera	Lloret de Mar.
» Francesch Hernández Sanz	Mahó.
» Joan Esquena	Malgrat.
» Ramon Vivó	»
» Baldiri Solà	Manlleu.
» Domingo Torrent	»
» Francisco Alemany	»
» Joseph Pujol Bassols	»
» Lluís Coll y Espadaler	»
» Francisco M. ^a Capelia	Manresa.
» Joan Sarret Arbós	»
» Leonci Soler	»
» Olaguer Miró	»
» Salvador Balaguer y Enrich	»
» Eduard Cuscó Escayola, Pbre.	Marmellà.
» Salvador Bové, Pbre.	Martorell.
» Grau Coll	Masnou.
» Joaquim Olivet y Borrelló.	Massanet de Cabrenys.
» Tomás Delclòs y Romany.	»
» Joseph M. ^a Pellicer Pagès.	Mataró.
» Terenci Thos y Codina.	»
» Joseph Cazes y Carbonell	Molins de Rey.
» Ricart Ginabreda Riera.	»
» Vicens Plantada Fonolleda	Mollet del Vallès.
» Joseph Ignasi Ursul	Monistrol de Montserrat.
» Joan Poblet	Montblanch.
» Joseph Vilar y Coll	Montclar de Berga.
» Baldomero Perramon	Montesquiu.
» Vicens de Pedro	Montroig.
» Joseph Condó Sambeat, Pbre.	Moró.
» Antoni Chabret	Murvedre (Sagunto).
» Alfons Vila y Costa	Oix.
» Ricart Tobella.	Olesa de Montserrat.
» Rossendo Llosas, Pbre.	»
» Joan Rexach Aubert.	Olot.
« Joseph Berga	»

D. Joseph Berga y Boada	Olot.
» Joseph Maria Garganta.	»
» Joseph Saderra Mata.	»
» Marian Vayreda	»
» Marian Vayreda	»
» Ramon Bolós	»
» Vicens Jutglà	»
» Guillem d'Areny	Ordino (Andorra).
» Eduard de Linares	Palafrugell.
» Francisco Soler, Pbre.	Palautordera.
» Antoni M. ^a Alcover, Pbre.	Palma de Mallorca.
» Antoni Noguera	»
» Bartomeu Ferrà y Perelló.	»
» Bartomeu Muntaner	»
» Gabriel Llabrés	»
» Geroni Rius y Salvà.	»
» J. Lluís Pons	»
» Joseph d'Ibarra	»
» Miquel S. Oliver	»
» Pere d'Alcàntara Borràs.	»
» Pere d'Alcàntara Penya.	»
» Tomàs Forteza	»
Dr. Onofre M. ^a Biada y Viada	Papiol.
D. Antoni Boldú Ricart.	Penelles.
» Pere Vidal	Perpinyà (Rosselló).
» Anton Ros	Pineda.
» Francisco Forns de Oliver.	»
» Pere Sagués, Pbre.	»
» Lluís Casellas	Pons.
» Pere Roca Rossell	Pont de Suert.
» Pere Marés y Oriol	Port-Bou.
» Francisco Llauradó y Muntané.	Prades.
» Joan Cirera	Prat de Llobregat.
» Joseph Monés	»
» Ramon Roigé y Badia	»
» Joseph Valls, Pbre.	Prats de Lluçanès.
» Joseph M. ^a Martí	Puigcerdà.
» Anton Marca	Reus.
» Anton Serra	»
» Pau Font de Rubinat	»
» Tomàs Jordi	»
» Vicens Vieites P. de Andrade.	»

D. Francisco Graells Bofill	Ripoll.
» Jaume Salvans Riera	»
» Joan Berenguer	»
» Ramiro Mirapeix Pagès	»
» Tomàs Raguer	»
» Angel Galofre	Rodonyà.
» Pau Teixidor	»
» Francisco de Paula Bedós	Sabadell.
» Tomàs Bosch	Sabadell
» Manel Ribot y Serra	»
» Francisco Sala y Duran	»
» Antoni Mas	Sant Boy de Lluçanès.
» Miquel Draper	Sant Celoni.
» Jaume Julià	Sant Esteve Sasrovires.
» Agustí Casas	Sant Feliu de Guixols.
» Jaume Vidal	» » »
» Joan Casas	» » »
» Octavi Viader	» » »
» Rafel Patxot	» » »
» Sebastià Andreu	» » »
» Antoni Monés	Sant Feliu de Llobregat.
» Narcís Poudevila	Sant Hilari Sacalm.
» Joseph Comamala	St. Joan de les Abadesses.
» Joan Perich y Valls	Sant Joan Despí.
» Pere Baró	Sant Julià de Loria (An- dorra).
» Llorenç Pintó	St. Llorenç dels Morunys.
» Anton Vila, Pbre.	Santpedor.
» Joseph Adroher	Sant Pol de Mar.
» Bonaventura Gombau	» » »
» Anton Mir	Sant Sadurní de Noya.
» Joseph Comas	S. Vicens de Llevaneres.
» Manel Aragó	Santa Coloma de Farnès.
» Joaquim Torrent y Martí	» » »
» Esteve Puig, Pbre.	Santa Coloma de Queralt.
» Joan Segura, Pbre.	» » »
» Joan de Porcioles	» » »
» Joseph Planas Sadurní, Pbre.	Santa Maria de Barberà.
» Pere Esparó y Sitges	Santa Maria de l'Estany.
» Ramon Llumà, Pbre.	Santa Maria de Miralles.
» Joan de Noguer Olivas	Segaró.
» Ramón Anglerill, Pbre.	Serrateix.

D. Francisco Pallerola	Sèu d'Urgell.
» Marian Vidal y Deó	» »
» Lluís de Dalmau y de Querolt	Sitges.
» Joan Corominas Puig-Arnau y Montanya	Solsona.
» Vicens Bosch, Pbre.	Talarn.
» Joan Sedó, Pbre.	Tamarit.
» Joaquim Carpi	Tamarit de Litera.
» Ramon Nicolau, Pbre	Targa.
» Ramon Tasia's Bosch	»
» Agustí M. ^a Gibert.	Tarragona.
» Angel del Arco y Molinero	»
» Baldomer Baró	»
» Emili Morera	»
» Francesch Carbó	»
» Joan Ruiz Porta	»
» Joan Torra, Pbre.	»
» Joseph M. ^a Ricomà	»
» Pau del Clos y Dols	»
» Pere Lloret.	»
» Sadurní Ginesta Salas	»
» Simon Gramunt y Juer.	»
» Joan Cadevall	Tarrassa.
» Angel Sallent y Gotés	»
» Domingo Palet y Barba.	»
» Joaquim Vancells y Vieta	»
» Joseph Ventalló y Vintró	»
» Jascinte Barrera y Arenas	Teyà.
» Albert Salsas	Thuir (Rosselló).
» Anton Borràs	Tivisa.
» Fabià Aguadé y Serra	»
» Agustí Navinés	Tordera.
» Isidro Quintana	»
» Albert de Quintana	Torroella de Montgrí.
» Manel Murtra	» »
» Anton Capell de Boneu	Torroja.
» Agustí Monner	Tortosa.
» Francisco Mestre.	»
» Miquel Bau y Isern	»
» Ramon O'Callagan, Pbre.	»
» Ignasi Melé Farré	Tossa.
» Francisco Ramon Monrós.	Tremp.

D. Jaume Laforga	Tremp.
» Joseph Prats, Pbre.	»
» Tomàs Mir Carreño	»
» Teodor Llorente	Valencia.
» Francesch Capdevila, Pbre.	Vallbona de les Monges.
» Francisco Martí	Vallfogona de Riucorp.
» Pau Pradell de la Serra.	Vallgorguina.
» Fidel de Moragas.	Valls.
» Armengol Roca	»
» Jaume Serra y Iglesias	Vendrell.
» Joseph Belau	»
» Jaume Collell, Pbre	Vich.
» Joseph Gudiol, Pbre.	»
» Lluís B. Nadal.	»
» Martí Genís.	»
» Miquel Pagès Camps	»
» Antoni Portoles	Viella.
» Lluís Alvarez	Vilafranca del Panadès.
» Joseph M. ^a de Fàbregues	» »
» Joan Oliva y Milà.	Vilanova y Geltrú.
» Manuel Esther.	» »
» Teodor Creus	» »
» Francisco Sanglàs	Vilassar de Mar.
» Joan Cisa Permanyer	»
» Manel de Chia.	»
» Joseph Piferrer Pintó	Vilassar (S. Genís).

REGIONS ESPANYOLES

D. Valerià S. de Casas Cuenca	Almeria.
» Pere Valls Torroella	Baracaldo (Bilbao).
» Conrad Castellví	Barbastro.
» Eduard de Toda	Bilbao.
» Antoni Aguilar y Cano.	Estepa.
» Andreu A. Comerma	Ferrol.
» Antoni Vives Escudero.	Madrid.
» Jesús Pando y Valle	»
» Joan P. Criado Domínguez	»
» Lluís Soler y Casajoana.	»
» Joseph de Guzman de Padilla.	Málaga.
» Joseph de Medinilla y de Viver.	»
» Hermili d'Olòriz	Pamplona.
» Joseph M. Pereda.	Polanco.

D. Antoni Cremades	Requena (Valencia).
» Antoni Cabrera de las Casas	Santa Creu de les Palmes.
» Lluís de Martorell	Sta. Isabel (Fernando Poo)
» Antoni Ribas Pérez	Segovia.
» Joseph Rodas	»
» Eustasi Oñós Forcada	Sevilla.
» Joan Bordas	Sevilla.
» Joaquim Hazañas y la Rua	»
» Frederich Boraibar	Vitoria.
» Santiagu de Guardiola	»
» Antoni Torrents Torras	Zaragoza.
» Honorat de Saleta	»
» Marian Pano y de Ruata	»

EXTRANGER

D. Demetrius Cambouroglos	Atenes.
» Espiridió P. Lambrós	»
» Nicolaos G. Politis	»
» Felip Bursberger	Avers.
» Alexandre Vezian	Besançon.
» Antoni M. ^a Gómez Restrepo	Bogotá (Colombia).
» Carles E. Fay	Boston (E. U.)
» Joaquim Torroja	»
» Armand Lambelet	Bradford (Inglaterra).
» Henry Stamm	»
» Antoni de P. Aleu	Buenos Aires.
» Pere Figueras	»
» Eduard Harlé	Burdeus.
» Enrich Sanjust	Cagliari (Caller) Italia.
» Joseph Nicotra Randazzo	Catania (Sicilia).
» Joan Basco Garrober	Cerre (Vallespir).
» Joan Fastenrath	Colonia (Alemanya).
» Francisco Chomel	Chève (Suïza).
Sr. Comte de Saint-Saud	Dordogne (França).
D. Miquel Torroella	Fitó (França-Pirineus).
» Joseph Lleó Pagano	Florença.
» Pio Rajna	»
» Alfons Sabadell Ferrando	Gembloux (Bèlgica).
» Felice Bosazza	Gènova (Italia).
» Alexandre Diel	Ginebra (Suïça).
» L. Hastlé	Grument (Baden).
» Alfred Morel-Fatio	Lemoire.

D. F. J. Teixeira Bastos	Lisboa.
» J. de Silva	»
» Teófil Braga	»
» Victorià Codina Länglin	Londres.
» Frederich Wullff	Lund (Suecia).
» Enrich Fortquet	Lux.
» Enrich Lafount	»
» Lleó Rérolle	Lyon.
» Lluís Rérolle	»
» Enrich Torres	Manila.
» Joan Gandulla Luque	»
» Juli Vidal y Montaner	»
» Víctor Lietaud	Marsella.
» P. E. Guarnerio	Milan.
» Joseph M. ^a Oribe	Montevideo.
» Víctor Aragon	Montpeller.
» Domingo Jaccarino	Nàpols.
» A. Cros	Narbonne.
» Artur Cuyàs	Nova York.
» Felip G. Cusachs	»
» Carles Batsch	Osteim-Rhongebirge (Ale- manya).
» Carles Gibert	París.
» Claudi Anselme Barrau	»
» Demetrius Bikelas	»
» E. A. Martel	»
» E. Contamine de Latour	»
» Ferran Prudent	»
» Jörgen de Reedtz	»
» Joseph Cusachs	»
» Lluís Pireste	»
» Pau Guim Riu	»
» Fritz Kunz	Pforzeim (Alemanya).
» Lluís Form	»
» August Macheiro Diaz y Guime- raes	Porto (Portugal).
» Joaquim Teixeira de Macedo	»
» Joseph Trajano Mera	Quito (Ecuador).
» Otto Denk	Ratisbone (Bayern).
» Emili de Barros	Rio Janeiro.
» Antoni Fabrès	Roma.
» Enrich Serra	»

D. Frederick Halbherr	Rovereto (Tirol).
» Epaminondas Stamatides	Samos (Turquia asiàtica).
» Albert Daval	Saint-Germain Llumbron.
» Eusebi Molera	St. Francisco de California
» Joan C. Cebrian	» » »
» Domingo Rivas	Sant José (Costa Rica).
» Otoniel Pacheco	Sant José (Costa Rica).
» Cleon Rangabe	Sant Petersburg.
» Francisco Pozo	St. Salvador (Amèrica Ct.)
» F. Garrigon	Toulouse.
» Joseph Lluch de Diaz	»
» Ludovic Fontan de Negrin	»
» J. Castellví Pavía	»
» Lleonard Ricciardi	Turin.
» Eduard Millàs, Pbre.	Valparaíso.
» Constantí Christomanos	Viena.
Sr. Comte de Lubavoski	Viezma (Russia).

SOCIETATS Y REVISTES

ab les quals tenim cambi de publicacions

CATALUNYA

BARCELONA. — «Academia Provincial de Bellas Artes».

«Real Academia de Buenas Letras».

«Real Academia de Ciencias y Artes».

«Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa».

«Asociación de Arquitectos de Cataluña».

«Asociación de Ingenieros industriales».

«Ateneo Barcelonés».

«Fomento del Trabajo Nacional».

«Institució Catalana d'Historia Natural».

«Sociedad Catalana de Horticultura».

«Sociedad Española de Apicultura».

GIRONA. — «Asociación Literaria».

LLEIDA. — «Academia Bibliográfica Mariana».

TARRAGONA. — «Sociedad Arqueológica».

VICH. — «Museu Episcopal» y *La Veu del Montserrat*.

VILANOVA Y GELTRÚ. — «Biblioteca Museu Balaguer».

REGIONS ESPANYOLES

- MADRID. — «Real Academia de la Historia».
«Real Sociedad Geográfica».
«Sociedad Española de Excursiones».
Revista Crítica de Historia y Literatura.
Boletín de la Institución Libre de Enseñanza.
- ÇARAGOÇA. — *Revista de Aragón.*
Boletín de la Sociedad Aragonesa de ciencias naturales.
- PALMA DE MALLORCA. — *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana.*
- ORENSE. — *Boletín de la Comisión Provincial de monumentos.*

EXTRANGER

- ANGERS. — *Bulletin de la Société d'études scientifiques.*
- ATENAS. — «Philologikos Syllogos Parnassos».
- BAGNERES DE BIGORRE. — «Société Ramond».
- BORDEUS. — *Annales de la Faculté des Lettres de Bordeaux et des Universités du Midi.*
Revue des Lettres Françaises et Étrangères.
Revue des Études Anciennes.
Bulletin Hispanique.
«C. A. F., Section du Sud-Ouest».
- BOSTON. — «Apalachia Mountain Club».
- BRUXELLES. — «Société Royale Belge de Géographie».
- BUCAREST. — «Societatea Geografica Romîna».
- BUDAPEST. — «Club Hongrois des Karpates».
Abrégé du Bulletin de la Société Hongroise de Géographie.
«Földrajzi Közlemények».
- BUENOS AIRES. — *Dirección General de Estadística*, boletín mensual.
- COIMBRA. — «Archivo Bibliografico» (Bibliotheca da Universidade).
«O' Instituto».
- GENEVE. — «L'Alpiniste».
» «Le Piolet».
- IGLÓ. — «Magyarországi Kárpátgyesület, Jahrbuch des Ungarischen Karpathen-Vereines».
- LEIDEN. — «Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrij Genootschap».
- LONDRES. — «Alphine Club».
- MEXICH. — Sociedad científica «Antonio Alzate».
- MILAN. — «Touring C. I.»
- MONTPELLER. — «Société pour l'étude des langues romanes».
«Société Languedocienne de Géograpoie».

- MUNICH. — «Zeitschrift des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins».
- NAPOLS. — «Club Alpino Italiano, sezione di Napoli».
- NEUCHÂTEL. — Société Neuchateloise de Géographie».
- NICE. — «Club Alpin Français, Section des Alpes Maritimes».
- ODESSA. — «Club Alpin de Crimée».
- PALERM. — «Club Alpino Siciliano».
- PARÍS. — «Club Alpin Français», Central y seccions.
- PAU. — *Bulletin Pyrénéen*.
- PERPINYÀ. — Société Agricole scientifique et littéraire.
«C. A. F., Section du Canigou».
Le Journal des Pyrénées Orientales.
- SERPA. — *A. Tradiçao*, revista.
- STOCKOLM. — «Suenska Turisföreningens».
«Suenska Sällskapet för Antropologi och Geografi» Ymer.
- TOLOSA. — «Société Archéologique du Midi de la France».
Revue des Pyrénées.
- TOURS. — «Société de Géographie de Tours».
- TRENTO. — «Società Alpinisti Tridentini».
- TRIESTE. — «Società alpina delle Giulie».
- TURIN. — «Società Meteorologica Italiana».
«Club Alpino Italiano».
- VIENA. — «Abhandlungen derk Geographischen Gesellschaft».
«Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins».
«Osterreichische-Touristen-Zeitung».

El BUTLETÍ es enviat a un cert nombre d'Arxius y Biblioteques públiques y a diferents periòdichs-revistes de la localitat.

BIBLIOGRAFIA

Tenen interès pera nostra terra'ls articles que se citen de les revistes següents:

Revue des Langues Romanes. — Publica en son número de Novembre la primera part d'un consciencívol estudi de M. B. Sarrieu sobre *Le parler de Bagnères-de-Luchon et de sa vallée*. No podem donar ni tant sols un extracte de dit treball per sa gran extensió, puix quasi's pot dir que es una verdadera gramàtica. Té un gran interès pels qui's dediquin a estudis de filologia.

Dóna també compte del projecte de Diccionari de Mossèn Alcover, més demostrant conèixer ben poch el moviment catalanista actual.

Revue des Pyrénées. — En sos darrers números de 1902 acaba l'extens treball de n'Elisa Gay sobre Mossèn Jacinto Verdaguer.

Bulletin Pyrénéen. — Publica l'excursió de «Laruns : Bielle» pel coll de Sieste. Anuncia que sortirà en l'avenir cada dos mesos tant sols.

CRÓNICA EXTRANGERA

Traduim a continuació alguns paragrafs del discurs que M. Schrader, president del Club Alpí Francès, adreçà a sos consocis en el darrer banquet anyal, que se celebrà'l dia 10 de Desembre de 1902. En breus mots indiquen l'importancia de dita Associació, que compta ab més de 20 seccions esteses per tot França. Més avall afegim alguns datos que demostren també'l gran desenrotllo de l'alpinisme a Italia y als Estats Units.

«No crech pas que estiguem fatalment limitats a no passar de 6,000 socis. Certament, el càlcol de probabilitats indica que prompte serem de 10 a 12 mil. Més hi ha varies maneres d'augmentar. Se pot guanyar pel nombre o per l'acció; l'una val tant com l'altra. Vet-aquí lo que han pensat varis de nostres confreres, que s'han proposat fer una institució normal y permanent dels donatius y llegats que fins ara havíem de considerar com «feliços accidents». Y han demostrat tant bé'l moviment marxant, que en l'espai de poch dies nostres socis donadors (de 500 franchs en amunt) o benefactors (de 200 a 500 franchs) ens han portat un capital imprevisit de 5,000 franchs, que augmenta ràpidament. ¿Com esmerçarem el producte d'aquest fondo? No haurem de fer més que triar. Si tots els cims verges han sigut assolits, al menys a Europa, no se'n segueix que l'Alpinisme estigui proper a defallir. L'exploració pot y deu succeir a la conquesta. Els Alps, que fins ara guardaven llurs plaers pera uns quants, deuen esdevenir patrimoni de tot-hom. Nostra obra es ilimitada, si nostres medis d'acció no ho són. Enviar noys pobres a montanya; promoure les caravanes escolars; estudiar continuament els glaciars; crear escoles topogràfiques; fer observacions meteorològiques, y taules d'orientació: veus-aquí nostre camp d'acció, que

espero veurem augmentar com l'allau tot esclafiçant-se. En voleu la prova? Si alguns, com nostre zelós tresorer, M. Templier, han fet generosos donatius, no més s'ha hagut d'esmentar la necessitat de l'estudi dels glaciers pera que's formés una comissió que ha constituït breument un fondo ab donatius tant importants com els del príncep Roland Bonaparte y M. S. Vallot. Y cal fer constar que les primeres exploracions metòdiques han conduït a vers descobriments.

» L'activitat normal del Club guanya notablement ab aquesta activitat que podriem dir-ne suplementaria. Es veritat, emperò, que som lluny de poder esmerçar tot lo que desitjariem a nostres bastiments-refugis. Més no'ns podem queixar. Quatre nous refugis s'han inaugurat aquest any: el de Nice, en la Vall Alta de la Gordolasque; el d'en Félix Faure, bastit per les seccions de Tarentaise y de Maurienne en el coll de la Vanoise; el de Ballif, en el maciç de Viso, y el del coll de Sautron, destinat, segons pensament de son promotor, M. Trémeau, a evitar el reguitzell de desgracies de piamentins que, al repassar cada any la frontera ab llurs mesquins cabals, omplen sempre una llarga llista de víctimes que ixen de França més que no arriben a Italia.»

CLUB ALPINO ITALIANO. — Constava aquest Club, a darrers de Desembre de 1902, de 5,005 socis, entre'ls que 4,450 són de número, 550 agregats y 100 perpetuats. El total recullit per les quotes fou de 36,000 lires aproximadament. Cobrà, además, per interessos del fondo constituït ab donatius 1,972 lires, y unes 500 lires del refugi Regina Margherita.

En cambi, les despeses de les dues publicacions que sosté han pujat a 19,800 lires, y les dels refugis y treballs fets en montanyes, a 12,600.

APPALACHIA. — Aquesta societat alpinista, domiciliada a Boston, consta de 1,302 socis. Ses entrades en 1901 foren de 6,609 dòlars. Sosté un refugi al Mont Washington, y publica una de les mellors revistes d'excursionisme.

SECCIÓ OFICIAL

SOCIS ENTRATS DURANT ELS DARRERS TRES MESOS DE 1902

SOCIS RESIDENTS

Eugeni Ramon y Falcó. — Eduard Xalabarder. — Francisco Freixas. — Joseph Bracons. — Estanislau Navarro. — Pau Olivella. — Joa-

quim Carcereny. — Joan Crespi Costa. — Emili Schierbeck. — Samuel Reitt. — Francisco Buxeres. — Joseph Puntas. — Cassimir Ferran. — Joseph Batlles. — Ramon Romano. — Enrich Riva. — Joseph Serra. — Joaquim Farguell. — Joseph Fontanet. — Joseph M.ª Sabater. — Macari Fau. — Juli Gibert. — Albert Lleó. — Lluís Comas. — Joan Sardà. — Francisco Pujol. — Enrich Corp. — Joseph Medina. — Manel Medina. — Joaquim Aldrich. — Frederich Uyà. — Joan Sastre. — Arthur Mas. — Francisco Taxonera. — Salvador Ventosa. — Joaquim Borralleras. — Joan de la C. Cuadrada. — Francisco Planella. — Geroni Moragas — Senyoretas Maria Lluisa Cammany; Maria de Montserrat Torras y Buxeda; Doloretas Serra y Font de la Vall; Herminia Pagès y Rueda; Francisca Schilling; Maria del Pilar Schilling; Carme Rosés y Mitjans. — Senyores Lluisa Mitjans de Rosés; Joaquim Rosal de Rosals; Carme Galbany de Vintró; Teresa Mestre de Baladia; Julia Montaner de Cammany. — Ricart Cammany y Roure. — Dionís Renart. — Joaquim Renart y Garcia. — Dionís Renart y Garcia.

SOCIS DELEGATS

J. Castellví-Pavia, a Toulouse. — Narcís Duran, a Canet de Mar.

DONATIUS PERA LA BIBLIOTECA

De D. Lluís Marià Vidal: dugues *Memories de la Real Academia de Ciències y Arts de Barcelona*, llegides pel propi donador.

De D. G. Férel: un opúscul, *Observations météorologiques sur les pluies générales et les tempêtes*.

Del comte de Saint-Saud: el treball de M. Fontan de Négrin, *L'aiguille occidentale de Los Encantados*.

De D. Cels Gomis: *El Catalanismo*, de D. Valentí Almirall, traduïó al castellà, pel donador.

De l'Academia Provincial de Belles Arts de Barcelona: dos exemplars de l'*Acta de la sessió pública celebrada'l 9 del passat Març*.

De D. Aureli Campmany: les cançons *Los fadrins de Sant Boy y Lo Bon Caçador*.

De Mossèn Norbert Font y Sagué: un exemplar de l'obra *L'Excursionisme científich*.

De D. Joseph Maluquer: un exemplar de son opúscul *Les còves de Satgà*.

DONATIUS PERA'L MUSEU Y COL·LECCIONS

De D. Emili Martínez Passapera: dos sagells de Peralada y Espolla, y dos més de la senyora comtessa de Perelada.

De D. Pere Pagès y Rueda: uns goigs del gloriós Sant Martí, bisbe, patró de l'iglesia abacial del Canigó.

De D. Joaquim Cabot: un porró antich.

CRÓNICA DEL CENTRE

DESEMBRE DE 1902

SESSIONS OFICIALS

SESSIÓ COMMEMORATIVA DEL 26e ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DE LA PRIMERA SOCIETAT EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. — Tingué lloch el divendres dia 12, ocupant la presidència D. Alfred Gaza, qui, un cop declarada oberta la sessió, descobrí'l retrat del malaguanyat excursionista en Arthur Osona, quina memoria s'honorava enguany, y qual aparició fou rebuda ab forts picaments de mans per part dels nombrosos assistents a l'acte.

Acte seguit, el soci Sr. Galbany va llegir un ben escrit y complet treball biogràfic del Sr. Osona, que fou molt aplaudit.

El Sr. Rocafort llegí a continuació alguns fragments de les publicacions més interessants del Sr. Osona, entre les quals sobresurten la descripció de la tempestat que li ocorregué al recórrer els Alps; les impressions sobre la Schwarzwald (Selva negra), y la col·lecció de lletres que sobre la situació de Catalunya dirigí an algun periòdic alemany.

Féu després ús de la paraula'l senyor President, cloguent la sessió. Un parent del Sr. Osona, que tenia lloch a la presidència en representació de la familia, agrai la celebració d'aquest acte, fent vots per la prosperitat del CENTRE.

JUNTA GENERAL ORDINARIA. — Tingué lloch el dia 27, dissabte, baix la presidència de D. Ramon Picó y Campamar.

Els càrrechs vacants, y que havien de proveir-se segons lo preceptuat en els Estatuts, eren els de: President, Tresorer, Secretari segon y tres vocals, resultant en conjunt constituïda la Junta de la manera següent:

President, Cèsar A. Torras.

Vis-President, Rossendo Serra.

Tresorer, Alfred Gaza.

Secretari primer, Alfons Par.

Secretari segon, Joseph Maluquer.

Vocals, Cristófol Fraginals, Ceferí Rocafort, Isidro Campionch, Joan Cardona, Juli Soler y Pere Pagès.

El Sr. Picó, al proclamar els elegits, explicà la satisfactoria situació corporativa del CENTRE, al mateix temps que posà de manifest el goig que havia experimentat, a l'ocupar el primer

setial d'aquesta Associació, que considera com la llar catalana per excel·lència.

El tresorer, Sr. Gaza, exposà l'estat econòmic de la corporació, el qual resulta molt satisfactori.

A proposta del soci Sr. Galbany se donà per unanimitat un vot de gràcies a la Presidència, pels actes realitzats durant l'any, fent-se extensiu aquesta mostra d'agraïment als individus que cessaven en llurs càrrechs.

SESSIONS PREPARATORIES

El dijous dia 4 se celebrà la preparatoria pera l'excursió a Alpens, Santuari de La Quar, Vilada, Sant Jaume de Frontanyà, Borredà y Prats de Lluçanès, que s'efectuà'ls dies 6, 7, 8 y 9.

El divendres dia 19 tingué lloch la preparatoria pera l'excursió a Molins de Rey, Santa Creu d'Olorde y Sant Cugat del Vallès, efectuada'l següent diumenge, dia 21.

CONFERENCIES

EL CASTELL DE SANTA COLOMA DE QUERALT. — El dia 4 tingué lloch la lectura d'unes notes històriques sobre'l castell de Santa Coloma de Queralt, per Mossèn Esteve Puig, prebere, que foren sumament aplaudides.

EXCURSIÓ A ALPENS, LA QUAR, VILADA Y SANT JAUME DE FRONTANYÀ. — El divendres dia 19 el Sr. Torras (D. Cèsar A.), va llegir la ressenya de l'excursió de que's fa esment en altre lloch d'aquest BUTLLETÍ. Durant la lectura de la mateixa estigueren exposades una bona col·lecció de vistes estereoscòpiques dels llocs recorreguts y que foren preses per D. Joseph Puntas. A l'acabar, el Sr. Torras fou justament aplaudit pels nombrosos assistents a la conferència, havent merescut també moltes alabances el senyor Puntas per la bona execució de les fotografies presentades.

EXCURSIONS

EXCURSIÓ A ALPENS, LA QUAR, VILADA Y SANT JAUME DE FRONTANYÀ, en els dies 6, 7, 8, 9 y 10 de Desembre de 1902. — Assistència dels Srs. Carbó, Galilea, Torras y Buxeda (Cèsar), Puntas, Abella, Torras (Joseph M.^a) y Torras (Cèsar August).

Sortits en el tren de Sant Joan arribaren a Sant Quirze, desde aon per la carretera de Berga se dirigiren a Alpens, població que visitaren; d'allí per les serres lluçaneses anaren a trobar el riu de Marlés. Atravessat aquest, pujaren al santuari de La Quar, passant

d'allí a Vilada y d'aquest punt pel santuari dels Olms a Sant Jaume de Frontanyà. La pluja'ls sitià en aquest poble y tingueren que renunciar a termenar l'excursió projectada, retornant per Alps y Sant Quirze.

EXCURSIÓ A MOLINS DE REY, CASTELL SIGRÓ, SANTA CREU D'OLORDE Y SANT CUGAT DEL VALLÉS. — El dia 21 de Desembre sortiren del baixador del Passeig de Gracia, en el tren de les sis del matí, els socis Srs. Batlles, Mallol, Llorens, Valls, Pont, Ferran, Serra, Cunties, Fontanet, Espel, Garriga y Barris, arribant a Molins de Rey a les 6'45. Esmorzaren a l'hostal d'en Roca, emprenent la marxa a les 8'45, passant via amunt fins arribar al túnel, desde aon, trencant a la dreta per un caminet vorer a un forn d'obra, en vint minuts arribaren al derruit castell feudal anomenat del Sigró. Sols queden en peu quatre parets y la torra d'homenatge, conservant-se ses finestres, d'estil gòtic. Al costat del castell hi ha la casa anomenada de Càn Grañé.

Retrocedint un xich el camí y pujant montanya amunt arribaren en dugues hores a Santa Creu d'Olorde. L'iglesia es antiga, puix consta que ja existia en el segle XI.

A mitja hora de la mateixa y al cim d'una montanya hi ha una senzilla creu de pedra, contemplant-se desde allí un bonich panorama del pla del Llobregat. Desde dita iglesia, y passant per Càn Serra, per entre boscos de pins anaren a Càn Calofre, y, atravesant l'espès bosch de Càn Cuyàs, sortiren al torrent, pujant desde aquest a Càn Busquets. Seguint un caminet arribaren a dalt de la carena, y, baixant altra volta per boscos, prengueren el camí de carro, que'ls portà a Valldoreix. D'aquest poble en vint minuts arribaren a Sant Cugat, terme de l'expedició.

Després de visitar el monastir y d'haver dinat prengueren el cotxe, que'ls portà a Sardanyola, y, desde dit poble, en el tren retornaren a Barcelona, arribant a les 6'30 de la tarda.

Els Srs. Llorens, Batllés, Serra, Ferran, Fontanet, Pont y Barris tregueren diferents vistes dels edificis y rics paisatges que's troben pel camí.

EXCURSIÓ A SANTES CREUS Y POBLET. — En l'exprés de Madrid del vespre sortiren el dia 6 de Desembre'ls socis Casanova (Ramon), Par (Joan) y Par (Alfons). A Sant Vicens agafaren el tren mixte, que a pas de tortuga'ls deixà a Valls vers les onze de la nit. S'hostatjaren en el «Gran Hotel de París», que, malgrat el títol y adhuc sent bastant gran, es dolent a tot ser-ho.

El diumenge al matí, després d'haver visitat la grandiosa església parroquial, se n'anaren en tartana a Santes Creus, seguint fins prop de Vilarrodona la magnífica carretera que de Valls se dirigeix a Vendrell. De Vilarrodona a Aiguamúrcia'l camí es molt dolent: segueix quasi sempre'l llit del riu Gayà, que atravesa a gual dos cops. D'Aiguamúrcia al monastir el camí encara es pitjor. En el torrent de Rubió, que's passa un quart abans d'arribar-hi, s'hi veyen espesses capes de gel.

Un cop a Santes Creus, visitaren detingudament nostres consois totes les belleses que enclou dit monastir. Remarcaren tres fets que no poden ser més naturals y lògichs. Primer: que en l'actualitat el monestir està sèns guarda oficial. Se n'ha de nomenar un, y mentrestant un pagès que ni tant sols coneix l'edifici es qui guarda la clau y acompanya (no, guia) els visitants. Ens digueren, emperò, que més valia aixís, ja que algun dels guardes oficials anteriors fins havia arribat a vendre-s detalls escultòrichs. Segon: que, malgrat el ruinós estat del soperb *Palau Real*, no s'hi fa la més petita reparació pera conservar-lo. Y tercer: que pera anar a visitar Santes Creus no existeix ni carretera ni tant sols un camí de carros.

Nostres confreres dinaren a l'hostal del monastir. Cal consignar que'ls serviren bastant bé.

Pel mateix camí de l'anada se'n tornaren a Valls, aont agafaren el tren de les 18'42, arribant al cap d'una hora a Espluga de Francolí.

S'hostatjaren en l'«Antiga Casa Serret». Recomanem d'un modo especial aquesta fonda per sa netetat y per sa excel·lent cuina. La «Fonda del Porvenir» y la «Casa Olivé», que cita l'Osona, ja no existeixen, havent-hi, en cambi, la del «Centro» y la «Ibèrica».

El dilluns, en havent esmorzat, visitaren els excursionistes el grandió monastir de Poblet. Just es dir que en aquest s'hi han fet importants reparacions. Totes les teulades són noves. Ara cal que's rebasteixin tots els cossos arquitectònichs y detalls escultòrichs, quines runes se conserven. Valdria la pena també que no's fessin treballs agrícols dins el clos del monastir, deixant d'utilisar construccions antigues que mereixerien més respecte.

Cap allí a les cinch de la tarda tornaven a ser nostres companys a Espluga, aon dinaren. Pujaren després en el tren que va a trobar a Sant Vicens el correu de Valencia, arribant a Barcelona prop de les dotze, o sia ab una hora y mitja de retràs; lo qual no deixa de ser també molt lògich y natural.

NOVES

Hem rebut el primer número de la notable revista literaria *Catalunya*, que's publica en aquesta ciutat, y ab la qual establim gustosos el cambi.

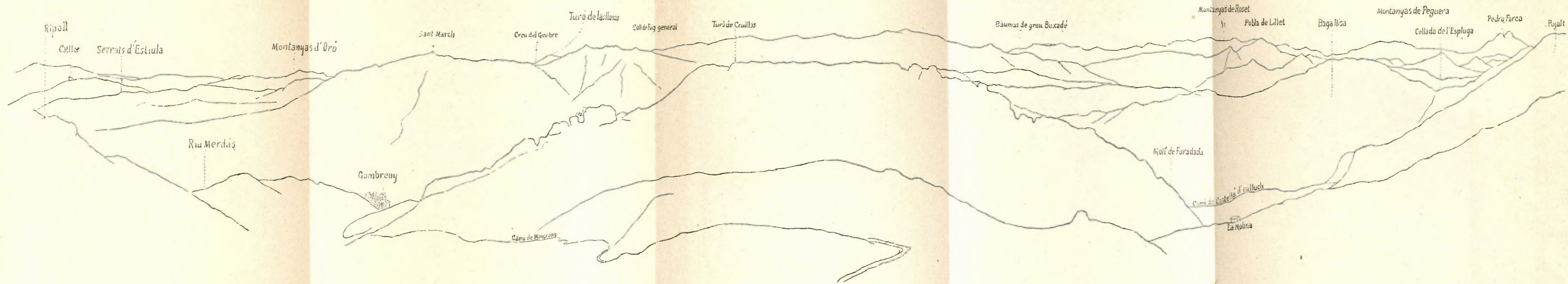
REFORMES EN EL CENTRE EXCURSIONISTA. — Han començat ja les obres en el nostre local social de que venia parlant-se desde temps. Segons els plans aprovats pel propietari de la finca, don Ramon Muntaner, ens quedarà un espayós saló de conferencies d'uns 10 metres de llarch per 7 d'ample; se deixaran en descobert les tres columnes romanes al bell mig d'una altra sala que podrà servir de museu; hi haurà les corresponents dependencies pera biblioteca, Secretaria, etc.; y l'entrada, en que hi haurà un tram d'escala fins al primer pis, aon queda instalat el CENTRE, sofrirà també encertades modificacions, que permetran apreciar ab tots llurs detalls l'hermosa galeria gòtica que's troba en perfecte estat de conservació.

Aquestes millores y altres que n'hi han en projecte, tant necessaries pera la vida y moviment que ha anat adquirint el nostre benvolgut CENTRE, encara que vagin a càrrech del senyor Muntaner, a qui agraïm de tot cor l'interès que's pren per nosaltres, ens ocasionaran gastos de consideració que esperem satisfer, comptant ab l'entusiasme may desmentit dels excursionistes catalans.

Més, d'aquests nous dispendis no se n'ha pas de ressentir el BUTLLETÍ, que en prou feines pot sostenir-se ab la migrada subscripció que's paga anyalment; molt al contrari, hem de procurar millorar-lo y posar-lo a l'altura de les demás revistes similars de l'extranger, sobre tot en la part il·lustrada. Per això la Junta ha acordat que fossin 5 pessetes en lloch de 4 el preu de subscripció dels senyors socis, y 7 pera'ls que no ho són.

Recomanem als nostres col·laboradors que'ls treballs que se serveixin enviar vagin acompanyats, quan aquells ho requereixin, de gravats o fotografies pera sa publicació, a l'objecte de fer més interessant la revista.

El CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA sols se declara responsable de lo contingut en la *Secció Oficial* del seu BUTLLETÍ, deixant íntegra als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.

Panorama desde'l Montgrony